

16 LIS. 2011

**Informacja nt. realizacji zadań związanych
z ubieganiem się Miasta Lublin
o tytuł Europejskiej Stolicy Kultury w 2016 roku
oraz założeń kierunków rozwoju kultury w Lublinie do roku 2020**

Na podstawie § 4 *Uchwały Nr 76/VI/2007 Rady Miasta Lublin z dnia 15 marca 2007 roku w sprawie ubiegania się o tytuł Europejskiej Stolicy Kultury w 2016 roku przez Gminę Lublin* przedstawiam informację o realizacji zadań związanych ze staraniami Miasta Lublin o uzyskanie tytułu „Europejskiej Stolicy Kultury” w roku 2016.

Jednocześnie na wniosek Rady Miasta przedkładam informację nt. założeń kierunków rozwoju kultury do roku 2020.

WSTĘP

W okresie czterech lat, od marca 2007 r. do czerwca 2011 r., Lublin podjął olbrzymi wysiłek przygotowania kandydatury miasta do konkursu o tytuł Europejskiej Stolicy Kultury. Ten złożony proces, obejmujący zarówno bezprecedensową mobilizację wewnętrzną, jak i współpracę z wybitnymi europejskimi ekspertami, pomógł środowiskom kulturalnym i społecznym Lublina w zdefiniowaniu potrzeb, określeniu priorytetów i wyznaczeniu kierunków rozwoju. Niniejsza informacja wskazuje najważniejsze zmiany, jakie spowodował, wraz z propozycjami ich kontynuowania.

Informacja opiera się na szeregu dokumentów i analiz, szczególnie na podsumowujących kandydaturę dwóch dokumentach strategicznych. „Pierwsza aplikacja konkursowa Lublin 2016 – Europejska Stolica Kultury – Kandydat” i „Finałowa aplikacja konkursowa Lublin 2016 – Europejska Stolica Kultury – Kandydat” przedstawiają stan obecny lubelskiej kultury, wyznaczając jednocześnie drogę rozwoju poprzez kulturę, rozumianą jako narzędzie zmiany społecznej – w perspektywie czasowej do roku 2020. Uzupełnieniem obu aplikacji są „Założenia Strategii Rozwoju Kultury Lublin 2020” oraz raporty przygotowane w trakcie pracy nad kandydaturą.

W dniu 13 maja złożona została w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego finałowa aplikacja Miasta Lublin w konkursie o tytuł Europejskiej Stolicy Kultury 2016. Przygotowana pod kierunkiem Włodzimierza Wysockiego, Zastępcy Prezydenta Miasta i Pełnomocnika Prezydenta ds. Europejskiej Stolicy Kultury oraz Krzysztofa Czyżewskiego, Dyrektora Artystycznego projektu Lublin 2016. W dniu 13 czerwca reprezentacja Komisji Selekcyjnej: Constantin Chiriac, Joanna Kiliszek, Jacek Purchla i Andreas Wiesand a także Jacqueline Pacaud, przedstawicielka Komisji Europejskiej oraz przedstawiciele Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego odwiedzili Lublin. W dniu 20 czerwca reprezentacja Miasta Lublin w skład której weszli m.in. Prezydent Lublina

Krzysztof Żuk oraz Marszałek Województwa Lubelskiego Krzysztof Hetman zaprezentowała kandydaturę Lublina przed Komisją Selekcyjną w Pałacu na Wodzie w Łazienkach Królewskich w Warszawie. 21 czerwca ogłoszono wyniki konkursu. W wyniku decyzji Komisji Selekcyjnej Europejską Stolicą Kultury w roku 2016 będzie Wrocław. Jednocześnie z wielkim uznaniem Komisja oceniła ogrom prac wykonanych w pozostałych czterech miastach uczestniczących w etapie finałowym (Gdańsk, Katowice, Lublin, Warszawa), gorąco namawiając do ich kontynuacji.

W raporcie Komisji Selekcyjnej z selekcji końcowej czytamy m.in.:

Komisja doceniła zaangażowanie wszystkich 5 miast w przygotowanie kandydatur oraz pozytywne zmiany, jakie dzięki temu zaszły w ich życiu kulturalnym. Koncepcje miast, programy kulturalne opracowane na potrzeby konkursu i ogólnie działalność kulturalna, która już posłużyła jako katalizator zmiany i która mogła być zmianą mentalności, zmianą społeczną oraz zmianą zarówno dotyczącą infrastruktury kulturalnej, jak i akceptacji wyzwań artystycznych. W związku z powyższym Komisja była zdania, że wszystkie 5 miast można już uważać za „zwycięzców” konkursu ESK oraz podkreśliła swój wielki podziw dla ich pracy.

Komisja zwróciła uwagę na następujące mocne strony [Lublina]:

- *Sposób, w jaki tytuł wniosku „Miasto w dialogu”, przeniknął każdą część koncepcji Lublina jako miasta wschodniego pogranicza Unii Europejskiej, dogodnie położonego, by wnieść większy wkład w dialog międzykulturowy, ułatwić rozprzestrzenienie się strategii europejskich i zbudować most w stronę wschodnich sąsiadów UE.*
- *Długoterminową perspektywę precyzyjnie przygotowanej koncepcji, zbudowaną na inicjatywach kulturalnych, które władze miasta realizowały od kilku lat, a które sięgają poza rok 2016, z głównym planem obejmującym okres do 2020 r.*
- *Wolę miasta sprostania najwyższym europejskim standardom, zamysł ujęcia wydarzenia Europejskiej Stolicy Kultury w 2016 roku, jako „biletu do współczesnej Europy” i zobowiązanie do realizacji głównych elementów programu w przyszłości, bez względu na to, czy miasto dostanie tytuł, czy też nie.*
- *Decydującą rolę wielu spośród młodych ludzi, szczególnie studentów zamieszkujących miasto, którą odgrywali w rozwijaniu programu kulturalnego, zainspirowaną pod znaczącym przewodnictwem artystycznym. Komisja pochwaliła program miasta jako konkretny, solidny, prosty i profesjonalny.*
- *Szerokie wsparcie mieszkańców oraz wszystkich ciał politycznych i administracyjnych miasta, łącznie z władzami i obywatelami miast z sąsiednich państw Europy Wschodniej.*

EFEKT PROMOCYJNY PROJEKTU LUBLIN 2016

Uczestnictwo Lublina w konkursie o tytuł Europejskiej Stolicy Kultury było także najważniejszym wydarzeniem promocyjnym miasta w ostatnich latach. Lublin stanął do walki z największymi miastami Polski. Wiele z nich pokonał w pierwszym etapie konkursu (m.in. Łódź, Poznań, Toruń). Pojawiając się w informacjach medialnych w finale konkursu obok takich miast jak Warszawa, Wrocław czy Gdańsk budował swoją pozycję jako jednego z najważniejszych centrów kultury w Polsce. Potwierdzają to także badania niezależnych ośrodków monitorujących rynek mediów w Polsce. Agencja Press-Service publikowała regularnie raporty od września 2009 do maja 2011 pokazujące medialny obraz Lublina jako kandydata do tytułu ESK a także ekwiwalent finansowy artykułów prasowych na temat miast kandydujących.

W okresie ostatnich 2 lat trwania konkursu wartość finansowa artykułów dotyczących Lublina wynosiła odpowiednio:

Okres	Kwota ekwiwalentu (zł)
IX 2009 – VIII 2010	4 271 127
IX – XI 2010	557 484
XII 2010 – II 2011	497 293
III – V 2011	726 980
Łącznie	6 052 884

Łączna wartość **1530 publikacji prasowych** jakie ukazały się w prasie regionalnej i ogólnopolskiej o Lublinie jako kandydacie w konkursie o tytuł ESK w okresie od września 2009 do maja 2011 wyniosła **6 052 884 zł**. Jest to jedynie ekwiwalent reklamowy artykułów prasowych. Gdyby do tego dodać także wartość informacji w radio i telewizji kwota ta byłaby znacznie większa. Warto w tym miejscu przypomnieć, że łączne wydatki związane z projektem Lublin 2016, w tym na promocję projektu, w latach 2007-2011 nie przekroczyły kwoty 4 000 000 zł.

Większość artykułów na temat naszej kandydatury miała wydźwięk pozytywny lub obojętny. W ostatnim raporcie, tuż przed ogłoszeniem wyników konkursu było ich odpowiednio 64% i 32% zaś artykułów o wydźwięku negatywnym było zaledwie 4%.

Charakter artykułów najlepiej oddają choćby cytaty z raportów Press-Service:

„Niezwykłe miejsce na styku kultur i religii – tutaj Wschód spotyka się z Zachodem, a Unia Europejska z Białorusią i Ukrainą.”

„W innych miastach nie można było wyczytać lekceważenia – raczej respekt do spójnej i konsekwentnie realizowanej strategii działania [Lublina].”

„Awans Lublina do finałowej piątki dla wielu był zaskoczeniem, a nie powiniem. Miasto rozsądnie, konsekwentnie i na miarę swoich – skromniejszych niż u innych finalistów – możliwości budowało program wyrastający z jego tożsamości. [...]”

„Jeżeli nie uda się Lublinowi wygrać, to miasto i tak może cieszyć się z rozgłosu medialnego, jaki zyskało w ostatnim czasie.”

Pełne raporty Press-Service znajdują się stronie internetowej: www.press-service.com.pl

W ostatnich latach lubelscy twórcy, wydarzenia i instytucje kultury zostali laureatami wielu nagród w kraju i za granicą, m.in.:

- Zespół Pieśni i Tańca LUBLIN – nagroda im. Oskara Kolberga „Za Zasługi dla Kultury Ludowej” – najważniejszego w Polsce wyróżnienia w dziedzinie folkloru – maj 2008
- Scena Prapremier InVitro – wyróżnienie w ogólnopolskim konkursie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego na Wystawienie Polskiej Sztuki Współczesnej za spektakl "Nic co ludzkie", w którym trzy minidramaty napisane przez Artura Pałygę wyreżyserowali: Paweł Passini, Piotr Ratajczak i Łukasz Witt-Michałowski – lipiec 2008
- Łukasz Witt – Michałowski – nagroda Ministra Sprawiedliwości dla za projekt Teatr "Pod celą", w którym stworzono spektakl: "Lizystrata" – 23 kwietnia 2009
- Łukasz Witt-Michałowski – za spektakl "Ostatni taki ojciec" otrzymał cztery nagrody na XV Ogólnopolskim Konkursie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego na Wystawienie Polskiej Sztuki Współczesnej (nagroda zespołowa za najlepsze przedstawienie konkursu

oraz nagroda indywidualna za reżyserię dla Witt-Michałowskiego, a także - rekomendacja do wystawienia na deskach Teatru Narodowego w Warszawie i do rejestracji przez TVP Kultura) – 28 czerwca 2009

- Jarmark Jagielloński – główna nagroda w konkursie Ministerstwa Rozwoju Regionalnego „Polska pięknieje - 7 cudów Funduszy Europejskich” w kategorii „Turystyka transgraniczna i międzynarodowa” w roku 2009 oraz Certyfikat Polskiej Organizacji Turystycznej – Turystyczny Produkt Roku 2009
- Tomasz Pietrasiewicz i Ośrodek "Brama Grodzka - Teatr NN" – nagroda im. ks. Stanisława Musiała "za inicjatywy społeczne promujące dialog chrześcijańsko-żydowski i polsko-żydowski". Nagrodę funduje prezydent Krakowa i rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego – luty 2011
- Spektakl "Turandot" w reżyserii Pawła Passiniego – prestiżowa nagroda Bank of Scotland Herald Angel oraz nagroda Total Theatre Award na festiwalu teatralnym w Edynburgu – 19 i 25 sierpnia 2011
- Janusz Opryński – nagroda im. Konrada Swinarskiego za sezon 2010/2011 – 7 września 2011
- Jan Bernad – Medal "Zasłużony Kulturze – Gloria Artis" – 8 listopada 2011
- Tomasz Pietrasiewicz i Ośrodek „Brama Grodzka - Teatr NN” – nagroda im. Giedroycia przyznawana przez dziennik Rzeczpospolita – 9 listopada 2011

Wszystkie te informacje potwierdzają fakt, że projekt Lublin 2016 – Europejska Stolica Kultury – Kandydat przyniósł ogromny skutek promocyjny dla Lublina, budując konsekwentnie pozycję Miasta jako jednego z najważniejszych ośrodków kulturalnych w Polsce.

LUBLIN PO KONKURSIE O TYTUŁ ESK – ANALIZY I REKOMENDACJE

Starania Lublina o tytuł Europejskiej Stolicy Kultury podjęte w latach 2007-2011, mimo iż nie zakończone sukcesem, doprowadziły do ożywienia aktywności i integracji wielu grup społecznych wokół aktywności kulturalnych i powszechnej akceptacji faktu, że kultura ma kluczowe znaczenie nie tylko dla jakości życia mieszkańców, ale także dla rozwoju Miasta i Regionu oraz dla wzmocnienia kreatywności w wielu dziedzinach a także do podniesienia poziomu życia mieszkańców.

Efektom startu Lublina w konkursie o tytuł Europejskiej Stolicy Kultury był znaczący wzrost wydatków na kulturę, rozwój infrastruktury kulturalnej, zwiększenie liczby wydarzeń kulturalnych, powstanie nowych instytucji kultury i filii Miejskiej Biblioteki Publicznej a przede wszystkim ogromny wzrost uczestnictwa mieszkańców w życiu kulturalnym czego najlepszym dowodem są takie wydarzenia jak Noc Kultury, Carnaval Sztuk – Mistrzów czy Jarmark Jagielloński.

W latach 2007-2011 powstało wiele nowych wydarzeń kulturalnych. Zdecydowana większość z nich na stałe wpisała się w lubelski sezon artystyczny i dziś nie sposób wyobrazić sobie Lublina bez nich. Są to m.in.:

- Festiwal Literacki - Miasto Poezji
- Wielokulturowy Lublin
- Festiwal Tradycji i Awangardy Muzycznej Kody

- Inne Brzmienia Art'n'Music Festival
- Carnaval Sztuk – Mistrzów
- Jarmark Jagielloński
- Noc Kultury
- Lublin Jazz Festiwal
- Festiwal sztuki w przestrzeni publicznej Open City / Miasto Otwarte
- Festiwal Spotkań Kultur Caper Lubliniensis
- Fiesta Alegria
- Europejski Festiwal Smaku

Szczegółowe informacje o cyklicznych wydarzeniach kulturalnych znajdują się na stronie: www.kultura.lublin.eu

W najbliższych latach pojawią się nowe festiwale i duże międzynarodowe wydarzenia m.in. Festiwal im. Andrzeja Nikodemowicza prezentujący dorobek prof. Nikodemowicza oraz kompozytorów pochodzących z krajów Europy Wschodniej.

Aby utrwalić zmiany, które pojawiły się w ostatnich latach niezbędne jest właściwe wykorzystanie potencjału lubelskich artystów, twórców, menadżerów i animatorów kultury. Nadal kontynuowany powinien być wzrost wydatków na kulturę w budżecie Miasta Lublin przy jednoczesnym usprawnieniu pozyskiwania środków z innych źródeł w tym ze środków europejskich oraz sponsorskich.

Rozwój kultury w Lublinie obejmować powinien również rozwój infrastruktury kulturalnej w dzielnicach czyli zapewnienie mieszkańcom punktów pierwszego kontaktu kulturalnego (w takiej odległości od miejsca zamieszkania aby umożliwić swobodny dostęp np. seniorom lub rodzicom z dziećmi). Działania takie realizowane są między innymi poprzez powstanie Dzielnicowego Domu Kultury Węglin oraz konsekwentne budowanie sieci filii Miejskiej Biblioteki Publicznej zwłaszcza na obszarach pozbawionych dotychczas instytucji kultury np. filia nr 35 w dzielnicy Czuby lub filia nr 36 w dzielnicy Felin. Miasto będzie nadal wspierać działalność dzielnicowych i osiedlowych domów kultury prowadzonych przez spółdzielnie mieszkaniowe.

W ostatnich latach Lublin aktywnie realizował strategię współpracy międzynarodowej. W najbliższych latach powinna być ona kontynuowana i rozwijana poprzez m.in.:

- udział w drugim etapie programu Miasta Międzykulturowe prowadzonego przez Radę Europy i Komisję Europejską
- współpracę w ramach sieci EUROCITIES skupiającej 150 największych miast europejskich oraz aktywny udział w Forum Kultury EUROCITIES
- uczestnictwo w projekcie HerO w ramach programu URBACT II
- aktywną wymianę kulturalną z miastami partnerskimi i zaprzyjaźnionymi a w szczególności miastami z państw Europy Wschodniej (krajów Partnerstwa Wschodniego)
- uczestnictwo Miasta Lublin oraz instytucji kultury w sieciach międzynarodowych
- stworzenie kulturalnej sieci Partnerstwa Wschodniego – jeden z postulatów Kongresu Kultury Partnerstwa Wschodniego

W ramach współpracy międzynarodowej należy zacieśnić współpracę z instytucjami i organizacjami odpowiedzialnymi za promocję kultury polskiej za granicą takimi jak Instytut Adama Mickiewicza czy Instytuty Polskie. Jednym z efektów takiej współpracy jest umieszczenie w Lublinie siedziby East European Performing Art Platform (Wschodnioeuropejskiej Platformy Sztuk

Performatywnych). Projekt powstaje we współpracy z Instytutem Adama Mickiewicza przy wsparciu Instytutu Teatralnego.

Jednym z kluczowych projektów współpracy międzynarodowej sprzyjającemu budowaniu kompetencji wschodnich jest Kongres Kultury Partnerstwa Wschodniego, który w październiku 2011 r. odbył się po raz pierwszy, wpisując się w szerszy projekt „Partnerstwo Wschodnie jako projekt kulturowy”.

W najbliższych latach kontynuowane będą także działania, programy i inicjatywy rozpoczęte w ostatnich latach takie jak:

- Wolontariusz Kultury - realizowany przez Warsztaty Kultury program dla wolontariuszy organizowany dotychczas pod nazwą Wolontariusz Europejskiej Stolicy Kultury
- Inkubator Animacji Kultury – projekt szkoleniowy skierowany do młodych menedżerów kultury
- Europejskie Kolegium Kultury – cykl wykładów otwartych, spotkań i warsztatów prowadzonych przez wybitnych specjalistów w dziedzinie kultury z całej Europy
- Wszechnica Miejska – cykl spotkań z polskimi praktykami kultury np. pracownikami innych jednostek samorządu terytorialnego
- Wschodnia Oś Kultury – inicjatywa skupiająca największe miasta Wschodniej Polski dla rozwoju miast poprzez kulturę

Działania kulturalne powinny mieć także na uwadze przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu na różnych jego poziomach:

- seniorów poprzez ścisłą współpracę z Lubelską Radą Seniora, Uniwersytetem Trzeciego Wieku i innymi organizacjami wspierającymi aktywności ludzi starszych
- niepełnosprawnych poprzez współpracę z m.in.: Centrum Arteterapii i Fundacje Teatrotterapii Lubelskiej
- osób o niskich dochodach poprzez stworzenie mechanizmów ułatwiających im dostęp do czynnego uczestnictwa w życiu kulturalnym
- rodzin wielodzietnym np. poprzez program wspierania rodzin wielodzietnych Karta „Plus Trzy”
- mniejszości narodowych, etnicznych i językowych poprzez takie projekty jak m.in. Wielokulturowy Lublin czy Ukraina w centrum Lublina

Działania opisane powyżej można pogrupować na trzech poziomach:

- „poziom partycypacji”: m.in. budowanie infrastruktury lokalnej – kluby osiedlowe, dzielnicowe domy kultury, współpraca z uniwersytetami przy animacji środowisk akademickich oraz wsparcie uczestnictwa w kulturze grup defaworyzowanych (niepełnosprawni, seniorzy, rodziny wielodzietne)
- „poziom kompetencji”: m.in. podnoszenie kompetencji w dziedzinie kultury, realizacja programów Wolontariusz Kultury i Europejskie Kolegium Kultury, wsparcie uczestnictwa artystów i menedżerów kultury w szkoleniach, sieciach, kursach a także udział i tworzenie międzynarodowych projektów szkoleniowych dla profesjonalistów
- „poziom partnerstwa”: m.in. budowanie w Lublinie silnych ośrodków skupionych na kompetencjach wschodnich, stanowiących realne partnerstwo dla instytucji państwowych i europejskich np. Kongres Kultury Partnerstwa Wschodniego, Wschodnioeuropejska

PROMOCJA KULTURY

W celu promocji kultury lubelskiej kontynuowane będą prowadzone obecnie działania m.in.:

- redagowanie portalu internetowego projektu Lublin 2016: www.lublin2016.eu funkcjonującego obecnie jako strona informacyjna lubelskiej kultury pod adresem: www.kultura.lublin.eu
- rozsyłanie newslettera z najważniejszymi informacjami kulturalnymi
- działalność wydawnicza: foldery, ulotki, broszury
- wydawanie miesięcznika kulturalnego *ZOOM* (prowadzonego przez Centrum Kultury)
- publikowanie internetowego miesięcznika wymiany idei *Kultura enter* (prowadzonego przez Warsztaty Kultury)

Warto zastanowić się nad ściślejszą współpracą portalu www.kultura.lublin.eu oraz miesięczników *ZOOM* i *Kultura enter* w celu stworzenia spójnej platformy promocji kultury w Lublinie.

Działania te będą nadal obejmowały także promocję twórczości amatorskiej i działalności dzielnicowych domów kultury, klubów osiedlowych, młodzieżowych domów kultury.

Wszystkie te działania doprowadzą do usprawnienia systemu promocji kultury obejmującego internet (m.in. portal www.kultura.eu), wydawnictwa internetowe (m.in. miesięcznik *Kultura Enter*), wydawnictwa drukowane (m.in. miesięcznik *ZOOM*) a także promocję outdoorową (m.in. na miejskich słupach ogłoszeniowych). Dzięki temu poprawi się dostęp mieszkańców do informacji na temat wydarzeń kulturalnych a także da to impuls do dalszego rozwoju dziennikarstwa kulturalnego (recenzje, opinie, relacje). Działania te obejmować będą również współpracę z mediami lokalnymi i ogólnopolskimi poprzez bieżącą informację oraz wspólne akcje promocyjne.

Strategicznym partnerem działań związanych z promocją kultury zwłaszcza w obszarze turystyki kulturalnej będzie Lubelski Ośrodek Informacji Turystycznej i Kulturalnej.

W celu wzmocnienia oddziaływania promocyjnego wydarzeń kulturalnych zasadne wydaje się wybranie kluczowych festiwali i szczególnie ich promocja ogólnopolska. Doskonale wpisują się one w promocję Marki Lublin – Miasto Inspiracji. Ze względu na swoją wartość artystyczną i potencjał promocyjny mogłyby to być następujące wydarzenia:

- Festiwal Tradycji i Awangardy Muzycznej „Kody”
- Inne Brzmienia Art’n’Music Festival
- Carnaval Sztuk – Mistrzów
- Jarmark Jagielloński
- Międzynarodowy Festiwal „Konfrontacje Teatralne”

Specjalną promocję powinna mieć także Noc Kultury, jedno z najważniejszych wydarzeń kulturalnych prezentujących potencjał kulturalny Lublina.

Ważna jest także promocja mniejszych wydarzeń skierowanych do wyselekcjonowanych odbiorców, tzw. imprez niszowych np. Międzynarodowy Festiwal Muzyki Ludowej "Mikołajki Folkowe", Ogólnopolski Konwent Miłośników Fantastyki „Falkon” czy Międzynarodowy Festiwal

Młodego Kina „Pełny Metraż” .

Warto rozważyć także promocję wybranych wydarzeń kulturalnych pod wspólnym szyldem np. Lubelska Jesień Teatralna, odbywających się jesienią festiwali teatralnych:

- Międzynarodowy Festiwal Maat
- Międzynarodowy Festiwal „Konfrontacje Teatralne”
- Festiwal Teatrów Niewielkich
- Międzynarodowe Spotkania Teatrów Tańca
- Studencki Ogólnopolski Festiwal Teatralny „Kontestacje”

Wspólna promocja mogłaby także objąć np. festiwale muzyczne odbywające się w Lublinie.

Wszystkie te działania powinny zaowocować w najbliższych latach dalszym dynamicznym rozwojem kultury w Lublinie ugruntowując jej miejsce jako jednego z najważniejszych narzędzi promocji miasta i poprawy poziomu życia jego mieszkańców.

INFRASTRUKTURA KULTURALNA

Jedną z największych słabości lubelskiej kultury są braki w infrastrukturze. W celu poprawy istniejącej sytuacji Miasto Lublin powinno kontynuować rozpoczęte w ostatnich latach, jako element przygotowań projektu Lublin 2016, kluczowe inwestycje w infrastrukturę kulturalną:

- Teatr Stary – będący siedzibą nowej instytucji kultury, inauguracja działalności: marzec 2012 r.
- Klasztor powiżytkowski przy ul. Peowiaków – docelowa siedziba Centrum Kultury, w budynku znajdzie się także część Galerii Labirynt oraz główna siedziba Miejskiej Biblioteki Publicznej wraz z jej filią nr 2, planowane oddanie do użytku: 2013 r.
- Dom kultury przy ul. Judyma – będący siedzibą Dzielnicowego Domu Kultury Węglin, otwarcie: październik 2011 r. (w zakresie zakupów inwestycyjnych)
- Biblo – filia Miejskiej Biblioteki Publicznej w dzielnicy Czuby – pierwsza mediateka w Lublinie, planowane otwarcie 2012 r.
- Piwnice pod Fortuną – multimedialne muzeum historii miasta Lublin, planowane otwarcie 2012 r.
- Dom Słów – inwestycja realizowana przez Ośrodek „Brama Grodzka - Teatr NN”
- Budynek przy ul. Popiełuszki – siedziba Warsztatów Kultury

W najbliższych latach należy rozpocząć także realizację nowych projektów infrastrukturalnych, które znalazły się w aplikacji Miasta Lublin w konkursie ESK 2016 (wymagają one budowy nowej infrastruktury lub adaptacji już istniejących obiektów np. przemysłowych) takich jak m.in.:

- Centrum Zabawy Wiedzą
- Centrum Sztuki Współczesnej
- Centrum Arteterapii

Wybór i przygotowanie takich inwestycji istotne jest zwłaszcza w perspektywie nowego okresu budżetowego UE 2014-2020.

BUDŻET

Jak pokazuje dokument „Wydatki na kulturę w 2010 r.” przygotowany przez Ośrodek Statystyki Kultury Głównego Urzędu Statystycznego ponad 83% wydatków publicznych na kulturę pochodzi z budżetów jednostek samorządu terytorialnego. To one dziś w ogromnej mierze odpowiadają za rozwój kultury i strategiczne decyzje, których skutki poznamy dopiero za kilka lat.

W latach 2006 – 2011 wydatki budżetowe Miasta Lublin dynamicznie rosły i wynosiły w kolejnych latach:

Rok	Wydatki na kulturę (zł)*
2006	14 152 304
2007	17 938 005
2008	25 900 359
2009	29 248 891
2010	32 141 499
2011	36 588 999

* - bez wydatków na ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami

Procentowy udział środków przeznaczonych na kulturę w budżecie Miasta Lublin wynosił:

Rok	% wydatków budżetowych
2006	1,51
2007	1,68
2008	2,13
2009	2,15
2010	2,16
2011	2,36

Mimo tak znacznego wzrostu nakładów na kulturę w ostatnich latach wydatki te nadal są poniżej średniej dla największych miast polskich, która wynosi 3,6% a w przypadku liderów przekracza 5% (tak jak we Wrocławiu, zwycięzcy konkursu o tytuł Europejskiej Stolicy Kultury).

Potwierdza to „Raport PwC o wielkich miastach” przygotowany pod kierunkiem prof. Witolda Orłowskiego, opisujący 11 największych miast polskich, w którego części „Kapitał kultury i wizerunku” czytamy:

„Lublin prezentuje się niekorzystnie na tle pozostałych miast. Środki przeznaczane na kulturę stanowią relatywnie niewielki procent budżetu miasta i są niższe niż średnia dla badanej grupy (w przeliczeniu na liczbę mieszkańców).”

Dlatego uzasadniony wydaje się dalszy dynamiczny wzrost wydatków na kulturę w najbliższych latach. Wydatki te powinny rosnąć w tempie co najmniej 10-15% rocznie. Pozwoli to na dalsze zwiększanie oferty kulturalnej miasta a także rozbudowę sieci instytucji kultury

(dzielnicowych domów kultury, filii Miejskiej Biblioteki Publicznej) tak aby umożliwić jak najlepszy dostęp do kultury dla mieszkańców wszystkich dzielnic Lublina. Da to także możliwość aktywnego uczestnictwa mieszkańców w życiu kulturalnym oraz stworzy warunki aktywności artystycznej na wszystkich jej poziomach (od twórczości amatorskiej po profesjonalne działania). Umożliwi szeroką współpracę ze środowiskami lokalnymi i działającymi w dzielnicach oddalonych od centrum miasta klubami osiedlowymi czy świetlicami środowiskowymi.

Jak podaje cytowany już „Raport PwC o wielkich miastach”:

„Z analizy wynika, że Lublin powinien podjąć więcej działań w zakresie kultury życia codziennego, gdyż obserwowane wskaźniki w tym zakresie kształtują się poniżej średniej dla 11 miast.”

Działania te wymagają dodatkowych nakładów finansowych, które powinny być zabezpieczone w budżetach miasta w latach 2012-2016.

Wzrost wydatków będzie również szansą na rozwój kultury wysokiej na najwyższym poziomie i przygotowywanie projektów o wybitnych walorach artystycznych. A także promocje Lublina jako celu turystyki kulturalnej:

„Lublin, obfitujący w zabytki z różnych epok, jest mało rozpoznawalny w świecie, a liczba przyciąganych turystów nie odpowiada możliwościom miasta. Władze miasta podejmują działania mające na celu przełamanie negatywnych tendencji. W ostatnich latach w mieście organizowanych jest coraz więcej imprez kulturalnych (takich jak Open City czy Noc Kultury), potrzebne są jednak dalsze inwestycje w kulturę wysoką”
„Raport PwC o wielkich miastach”

Dodatkowe środki budżetowe pozwolą także na realizację wybranych propozycji programowych, które znalazły się w finałowej aplikacji konkursowej ESK.

Proponowane wydatki na kulturę w latach 2011- 2016:

Rok	Wydatki na kulturę (zł)*
2011	36 588 999
2012	39 550 000
2013	45 000 000
2014	51 000 000
2015	56 000 000
2016	60 000 000

* - bez wydatków na ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami

Uzupełnieniem tych wydatków powinny być wydatki inwestycyjne gwarantujące dalsze remonty istniejącej infrastruktury kulturalnej, adaptację na potrzeby kulturalne budynków przemysłowych i powstawanie nowych obiektów.

REALIZACJA PROGRAMU LUBLIN 2016

Ogromna praca, wysiłek i zaangażowanie różnorodnych środowisk w projekt Lublin 2016 zaowocowało przygotowaniem, wysoko ocenionej przez ekspertów, finałowej aplikacji konkursowej Lublina, w której zawarty został proponowany program obchodów Europejskiej Stolicy Kultury w Lublinie.

Uspołecznienie procesu prac nad aplikacją konkursową znalazło uznanie w raporcie: „*DNA MIASTA: DIAGNOZA. Uspołecznianie procesu przygotowań aplikacji konkursowych w konkursie o tytuł Europejskiej Stolicy Kultury 2016.*” przygotowanym przez zespół Fundacji Res Publica przy wsparciu ekspertów z Centrum Studiów nad Demokracją Szkoły Wyższej Psychologii Społecznej w Warszawie. Raport ten przedstawia Lublin jako zdecydowanego lidera wśród miast kandydujących w procesie uspołecznienia prac przy projekcie Europejskiej Stolicy Kultury.

W raporcie tym czytamy m.in.:

„Lublin swoją kandydaturę oparł na dialogu. Miasto w dialogu naturalnie przywołuje ideę dialogu obywatelskiego, która jest refrenem całej aplikacji. Przykład Lublina pokazuje, że strategia ESK może równie silnie akcentować oba priorytety programu „wymiar europejski” i „miasto i obywatele”. W koncepcji „dialogu” zawiera się zarówno platforma komunikacji zachodniej Europy ze Wschodem, jak i współpraca mieszkańców i zaangażowanie różnych grup społecznych w rozmowę o mieście.”

Raport informuje, że aż 92% instytucji związanych z kulturą w Lublinie było zaangażowanych w prace nad ESK i jest to zdecydowanie najwyższy wynik spośród miast kandydujących.

Ważnym elementem przygotowań programu Europejskiej Stolicy Kultury był ich partycypacyjny charakter. W trakcie prac na projektem powstał Społeczny Komitet Organizacyjny SPOKO skupiający kilkuset artystów, animatorów i menedżerów kultury oraz osób związanych z lubelską kulturą. Do prac nad finałową aplikacją stworzony został zespół Ku_2020 w ramach, którego ponad 80 osób pracowało bezpośrednio nad przygotowaniem treści i oprawy graficznej wniosku aplikacyjnego.

Warto w tym miejscu przywołać wyniki badań przeprowadzonych przez Instytut Socjologii Uniwersytetu Marii Curie Skłodowskiej na zlecenie Wydziału Kultury Urzędu Miasta, które pokazały, że:

- 86% osób stwierdziło, że popiera starania Lublina o tytuł ESK
- 90% osób uznało, że kultura jest ważnym czynnikiem rozwoju Lublina

Fakt zmiany postrzegania Lublina poprzez kulturę potwierdza także raport „Badanie Wizerunku Lublina wśród mieszkańców miasta” przygotowany przez firmę badawczą ARC Rynek i Opinia, w którym czytamy między innymi „...zdecydowanie widać pozytywny wpływ starań miasta Lublin o uzyskanie tytułu „Europejska Stolica Kultury”

Badania te pokazują, że:

- 67% osób zauważyło znaczącą poprawę ofert kulturalnej i rozrywkowej w ciągu ostatnich 3 lat
- 65% osób kojarzy Lublin z „miastem wielu kultur”
- 78% procent mieszkańców naszego miasta deklaruje, że interesuje się kulturą i sztuką. Ten znakomity wynik wygląda jeszcze lepiej, gdy zestawimy go z wynikami na poziomie ogólnopolskim. Przeciętny Polak na to samo pytanie pozytywnie odpowiada jedynie w 28% przypadków. Można więc powiedzieć, że stajemy się wiodącym ośrodkiem w tym zakresie. Nie tylko w ogólnej ocenie zainteresowania wypadamy lepiej niż przeciętny mieszkaniec

Polski. Również w zakresie poszczególnych rodzajów aktywności kulturalnej wybijamy się mocno ponad przeciętne rezultaty.

Prezentowane przez raport rezultaty potwierdzają trwałą zmianę jaką wywołał start Lublina w konkursie o tytuł Europejskiej Stolicy Kultury.

W ostatnich miesiącach podjęto wysiłek realizacji części programu ESK. Do takich inicjatyw można zaliczyć m.in.:

- Kongres Kultury Partnerstwa Wschodniego – zorganizowany przez Miasto Lublin we współpracy z Warsztatami Kultury i Fundacją Trans Kultura, w którym udział wzięło ponad 300 uczestników z 19 krajów. Roman Pawłowski tak podsumował Kongres na łamach Gazety Wyborczej w artykule: *„Tani kongres, dobre skutki”*: *„Lubelski kongres był jednym z najtańszych przedsięwzięć polskiej prezydencji kulturalnej [...], ale może przynieść najwięcej efektów. Otwiera nową ścieżkę współpracy kulturalnej z krajami Wschodu i przełamuje impas polityczny w Partnerstwie Wschodnim. Jest ważny także dla samego Lublina, który staje się centrum wschodniej współpracy.”* Strona internetowa Kongresu: www.kongres.lublin.eu
- Utworzenie w Lublinie siedziby Wschodnioeuropejskiej Platformy Sztuk Performatywnych - Polska Agencja Prasowa tak pisała o podpisanym 22 października porozumieniu pomiędzy Miastem Lublin a Instytutem Adama Mickiewicza: *„Lublin zyskuje (w Instytucie Adama Mickiewicza - PAP) znakomitego partnera w realizacji strategii budowania w tym mieście centrum kompetencji wschodnich - powiedział Żuk. Wschodnioeuropejska Platforma Sztuk Performatywnych powstała z myślą o stworzeniu możliwości wymiany, współpracy, wzajemnych kontaktów między artystami sztuk performatywnych i menedżerami kultury z krajów Unii Europejskiej i tych położonych za jej wschodnią granicą. Projekt obejmuje 18 europejskich państw.”*
- Dzielnice Kultury – rozwinięcie projektu Dzielnicowe Stolice Kultury, którego realizacja rozpocznie się w 2012 roku, organizowanego przez Dzielnicowy Dom Kultury Węglin wspólnie z Warsztatami Kultury.
- Konfrontacje Polska-Rosja-Europa – realizowane przez Centrum Kultury poprzez Festiwal „Konfrontacje Teatralne” oraz projekt „Konfrontacje – Aneks” jako platforma współpracy teatralnej z Państwami Wschodniej Europy
- Mindware. Technologie dialogu – festiwal odbywający się w ramach oficjalnego programu kulturalnego polskiej Prezydencji będący realizacją części założeń projektu Drug@Przestrzeń.
- Lubelskie Obserwatorium Kultury – którego powołanie jest możliwe od 2012 roku wspólnie z Warsztatami Kultury i lubelskimi uczelniami. Projekt ten nawiązuje do organizowanego przez Narodowe Centrum Kultury programu Obserwatorium Kultury.
- Dramatyczne Zmiany Klimatu – organizowane przez Warsztaty Kultury we współpracy z Programem Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju (UNDP), jako realizacja projektu Kultura Krytyczna wyrażającego przekonanie, że o tożsamości kultury europejskiej przez wieki decydowały m.in.: krytycyzm, autoironia, zaangażowanie społeczne i polityczne.

Szczególnie wartą realizacji jest część programu „Człowiek-Miasto” będącego propozycją działań społecznych i edukacyjnych realizowanych w dużej części na terenie lubelskich dzielnic, zawierające takie projekty jak m.in.: Opowieści tysiąca i jednej Nocy Kultury, Festiwal Animatorów „Latarnia”, Kultura miejska, Dzielnice Lublina, Stolica Artystów Niezwyčajnych, Senior Art.

Do realizacji wybranych elementów programu Lublin 2016 zasadne jest dedykowanie osobnej instytucji kultury, która przygotowywałaby programy społeczne i edukacyjne obejmujące całe miasto. Taką rolę mogłyby spełniać Warsztaty Kultury, obecnie filia Centrum Kultury w Lublinie. Ich usamodzielnienie pozwoliłoby na sprawniejszy system zarządzania oraz pozyskiwania środków zewnętrznych niezbędnych do realizacji wieloletnich programów kulturalnych (obecne ograniczenia w ilości składanych wniosków eliminują często Warsztaty Kultury z możliwości aplikowania po środki Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz innych grantodawców).

Dodatkowo wspierać należy, także finansowo, projekty kontynuujące program Lublin 2016 przygotowane przez wszystkie instytucje, które uczestniczyły w przygotowaniu aplikacji a w szczególności te w ramach, których działały Pracownie tematyczne:

- *Pamiętanie i Antycypacja* – Ośrodek „Brama Grodzka – Teatr NN”
- *Wobec Wschodu* – Warsztaty Kultury
- *Miasto i Region* – Ośrodek Międzykulturowych Inicjatyw Twórczych „Rozdroża”
- *Kultura Wiedzy* – Galeria „Labirynt”.

Strategiczną pozycję zajmują także nowe instytucje kultury: Teatr Stary oraz Dzielnicowy Dom Kultury „Węglin”. Wymagają one pomocy organizacyjnej a zwłaszcza wsparcia finansowego, zapewnienia budżetu umożliwiającego realizację ambitnego programu na założonym poziomie odpowiadającego ich potencjałowi a także misji jaką mają wypełniać.

Ważną rolę w realizacji programu ESK mogą odegrać przygotowania do uczczenia 700 lecia nadania praw miejskich Lublinowi w roku 2017. W ramach realizacji obchodów roku 2017 mogą zostać przygotowane przede wszystkim projekty społeczne i edukacyjne, znajdujące się w aplikacji finałowej ESK.

Założenia do Strategii Rozwoju Kultury Lublin 2020

Założenia do Strategii Rozwoju Kultury Lublin 2020 powstawały równoległe z pracami nad obiema aplikacjami konkursowymi ESK. Opierają się na założeniach zawartych w aplikacjach oraz potrzebach środowiska kulturalnego zdiagnozowanych w trakcie realizacji projektu Lublin 2016. Powstały we współpracy z Draganem Klaićem, Rose Fenton, Krzysztofem Czyżewskim oraz François Matarasso. Ich opracowaniem zajmował się zespół kierowany przez Ewę Kiptę (Wydział Kultury Urzędu Miasta) i Marcina Skrzyпка (Ośrodek „Brama Grodzka – Teatr NN”). W pracach tych uczestniczyło kilkanaście osób reprezentujących lubelską kulturę.

Założenia te stanowią dokument, który zostanie poddany szerokim konsultacjom społecznym obejmującym wszystkie środowiska kulturalne w Lublinie, Radnych Rady Miasta Lublin, przedstawicieli organizacji pozarządowych.

Strategia Kultury stanie się strategią sektorową całej strategii miasta, przygotowywanej przez Wydział Strategii i Obsługi Inwestorów jako Strategia Lublin 2020.

Niniejsza strategia będzie się koncentrowała na trzech kluczowych założeniach, stanowiących priorytety w rozwoju kultury w latach 2012-2020. Są to:

- **rozwój kultury w dzielnicach**
- **edukacja kulturalna**
- **strategiczne projekty budujące pozycję Lublina na kulturalnej mapie Polski i Europy**

WIZJA PRZYJAZNE MIASTO

Naszą wizją jest uczynienie Lublina miejscem lepszego życia, miastem szczęśliwszym. Miejscem, w którym mieszkańcy będą dumni ze swojego miasta i aktywnie uczestniczyli w jego rozwoju i życiu codziennym.

Będziemy zwiększać znaczenie kultury dla mieszkańców i społeczności lokalnych oraz zachęcać do jak najszerszego uczestnictwa, rozwijając kulturalne życie miasta, prezentując najlepsze dzieła twórców lubelskich, polskich i zagranicznych, wspierając różnorodną kulturę w dzielnicach miasta.

Skoro Lublin zamierza stawać się miastem coraz bardziej zamożnym i lepszym do życia, stawiamy kulturę w centrum tych ambicji, skupiając się na życiu kulturalnym, zachęcając mieszkańców do budowania więzów społecznych, do aktywności, do rozwijania wrażliwości, zdobywania nowych umiejętności – jednym słowem do zdrowszego i szczęśliwszego życia.

CEL UCZYNIĆ KULTURĘ CZĘŚCIĄ ŻYCIA KAŻDEGO MIESZKAŃCA

Celem założeń strategii rozwoju kultury jest to, by kultura - w jej szerokim znaczeniu - stała się cenioną częścią życia każdego człowieka i główną osią jego kontaktów z otoczeniem. Dzięki rozwojowi kultury podniesie się poziom życia mieszkańców miasta i wzrośnie ich poczucie dumy z bycia mieszkańcem Lublina.

RAMY PROGRAMOWE MIASTO W DIALOGU

Filary tematyczne lubelskiego programu Europejskiej Stolicy Kultury 2016 nadal uznajemy za wiernie oddające naszą specyfikę kulturową, jak i odpowiadające uniwersalnym wyzwaniom współczesności i przyszłości. Na podstawie tych filarów wyznaczamy podstawowe **osie programowe** niniejszych założeń strategii. I tak:

Pamiętanie i Antycypacja

Oznacza dla nas przywracanie wielopokoleniowej pamięci, odbudowywanie świadomości historycznej, dające odwagę i inspiracje do myślenia o przyszłości. Pozwala odbudowywać żywą pamięć okresów dawnej świetności, pogodzić się z klęskami i tragediami naszej historii, zrozumieć źródła naszej kultury, aby szanować dziedzictwo kulturowe i umieć je twórczo kontynuować, przekazując kolejnym pokoleniom. Jest to kreatywna forma sprzeciwu wobec „amnezji”, wynikającej z redukcji potrzeb człowieka do konsumpcji.

Chcemy, aby jubileusz 700-lecia aktu lokacyjnego Lublina w 2017 roku był nie tylko refleksją nad historią miasta, ale także stanowił otwarcie nowej epoki, przełomowy impuls dający miastu energię do dalszego rozwoju.

Miasto i Region

Pojmujemy jako wyzwanie wynikające z faktu, że duża część społeczności miasta zachowuje silne związki rodzinne i kulturowe z całym regionem Lubelszczyzny, bogatym w nawarstwienia historyczne i tradycje etniczne, wyznaniowe i środowiskowe, ukształtowane na wsiach, w dawnych

majątkach i dworach szlacheckich, w miastach i miasteczkach. Chcemy, aby każda z osób mogła uczestniczyć w kulturze, zachowując korzenie swojej tożsamości, aby mogła je z dumą prezentować, wzbogacając krajobraz kulturowy miasta i integrując je z regionem.

Jednocześnie widzimy potrzebę – o charakterze uniwersalnym – aby przywrócić Miastu rolę rzeczywistego ośrodka regionalnego, służebnego wobec otaczającego obszaru, wobec mieszkańców całego regionu. Chcemy przełamać narastający „egocentryzm” dużych miast, budując otwarte i partnerskie relacje z sąsiednimi społecznościami regionu. Wierzymy, że jest to jednocześnie droga do wzmocnienia i wzbogacenia tożsamości kulturowej oraz współpracy Lublina i Lubelszczyzny.

Wobec Wschodu

Rozumiemy jako potrzebę odkrycia na nowo walorów kulturowych wschodnich rejonów Europy i włączenia ich w kanony kultury europejskiej. Jest to wyzwanie naszych czasów wynikające z przemian rozpoczętych w 1989 roku, a umożliwiających nawiązanie kontaktów, rozerwanych na wiele dekad przez porządek pojałtański. To daje szansę na trwałe zbliżenie tych dwóch bogatych stref kulturowych, po to, aby Europa znów oddychała „oboma płucami”.

Lublin, którego rozwój był ściśle związany z kontaktami między Wschodem a Zachodem Europy, upatruje w tym procesie wiele nadziei. Przemiany w Rosji i w krajach Partnerstwa Wschodniego są procesem długotrwałym, tym bardziej jednak uważamy, że kontakty kulturalne, budując wzajemne zrozumienie i poszanowanie odrębności, stanowią najlepszy fundament dla idei wspólnej Europy i otwierają drogę do rzeczywistych relacji partnerskich w wielu innych dziedzinach.

Wierzymy, że Lublin, jak niegdyś w historii, potrafi łączyć te różnorodne wpływy, stanie się skrzyżowaniem dla przepływu kultur i stworzy przestrzeń dla ich twórczego dialogu, lecząc skutki wielu dekad wzajemnej izolacji stając się europejskim centrum kompetencji wschodnich.

Kultura Wiedzy

Oznacza wyzwanie kulturowe wynikające zarówno z rozwoju nowych technologii, jak i z kryzysu poznawczego, będącego efektem nadmiernie „sektorowego” rozwoju nauki, zbyt wąskich specjalizacji naukowych, coraz wyraźniej ograniczających kreatywność. Wierzymy, że kultura, tworzona przy użyciu nowych narzędzi, potrafi stworzyć platformę integrującą różne dziedziny i gałęzie wiedzy, a jednocześnie tworzy klimat stymulujący powstawanie innowacji uwzględniających potrzeby człowieka i społeczności, respektujących wymogi ekologii.

Lublin jest dużym ośrodkiem akademickim, o dość tradycyjnym, dotychczas, charakterze. Symbioza nauki i kultury otwiera nowe możliwości osiągania sukcesów równoległe w obu tych dziedzinach. Tworzy to jednocześnie możliwości wzmocnienia oferty miasta o „przemysły kreatywne”.

WARTOŚCI   EMPATIA, EKSPERYMENT, EKOLOGIA, EFEKTYWNOŚĆ

Nasza strategia kultury zasadza się na czterech podstawowych wartościach, które były postulatami aplikacji Europejskiej Stolicy Kultury 2016 przedstawionymi jako *Formuła 4E*. Są to:

Empatia

Kultura jest najlepszym narzędziem służącym budowaniu wzajemnego zrozumienia przy poszanowaniu dla odmienności każdego człowieka. Postęp ludzkości zależy od rozszerzania empatii, tak aby zrozumieć istotę naszego wspólnego człowieczeństwa ponad powierzchownymi,

choć dla każdego człowieka istotnymi różnicami. W mieście wielu kultur i społeczności, ważne jest, aby empatia była wiodącą wartością naszego życia kulturalnego, a różnice między ludźmi nie rodziły konfliktów, ale raczej wzbogacały całą społeczność.

Eksperyment

Kultura powstaje wciąż na nowo i przez to odnawia wyobraźnię człowieka. Jeżeli nie umiemy sobie wyobrazić innych sposobów bycia, działania i życia – jesteśmy skazani na powtarzanie błędów z przeszłości. Nawet dbając o nasze dziedzictwo lub odtwarzając wielkie dzieła przeszłości, musimy znaleźć nowe sposoby ekspresji, prawdziwe w naszych czasach. Eksperyment jest także podstawą kreatywności.

Ekologia

Kultura odzwierciedla i kształtuje to, jak postrzegamy naszą rolę w świecie. Ludzie stali się zbyt liczni i zbyt potężni, by lekceważyć potrzeby innych gatunków oraz całego środowiska. Nasza kultura musi polegać na mniej rozrzutnym i mniej szkodliwym trybie życia. Planeta zawsze zachowuje równowagę: pozostaje pytaniem, czy nasze życie na niej jest odpowiednio zrównoważone.

Efektywność

Kultura jest złożona i wywołuje różne efekty. Rozwój kultury może przynieść korzyści dla gospodarki, spójności społecznej i edukacji, zwłaszcza jeśli dostarcza wrażeń, które będą pamiętane przez dziesięciolecia. Nie jesteśmy bogatym miastem, w porównaniu do miast zachodniej Europy. Musimy zatem sprawić, by posiadane przez nas zasoby generowały dla nas możliwie najlepsze i trwałe korzyści.

Takie są decydujące kryteria stanowiące o jakości programów i inicjatyw, które strategia rozwoju kultury powinna wspierać. Przynajmniej, nie powinniśmy robić niczego co stoi z nimi w sprzeczności lub nas od nich oddala.

Wartości te określają jednocześnie kryteria zrównoważonego rozwoju Lublina: zachowanie walorów środowiskowych, empatyczne współdziałanie z regionem, którego jest stolicą i z innymi miastami w kraju i w Europie, innowacyjność i dążenie do coraz większej efektywności we wszystkich dziedzinach życia miasta. Stymulując ten rozwój aktywnością kulturalną, generujemy trwałą energię dla kompleksowego, wielokierunkowego i zrównoważonego rozwoju całego miasta, z zachowaniem należytych proporcji między rozwojem gospodarczym z zachowaniem wartości ekologiczno-przestrzennych a rozwojem potrzeb wyższych zaspokajanych przez kulturę.

Dbając o indywidualną satysfakcję płynącą z uczestnictwa w kulturze, tworzymy lepszy klimat dla zaangażowania ludzi w realizację innych ambitnych zamierzeń. W ten sposób otwieramy lepsze perspektywy rozwoju całego miasta we wszystkich innych dziedzinach. Kultura służy więc każdemu uczestnikowi kultury, a jednocześnie korzystnie zmienia całe miasto.

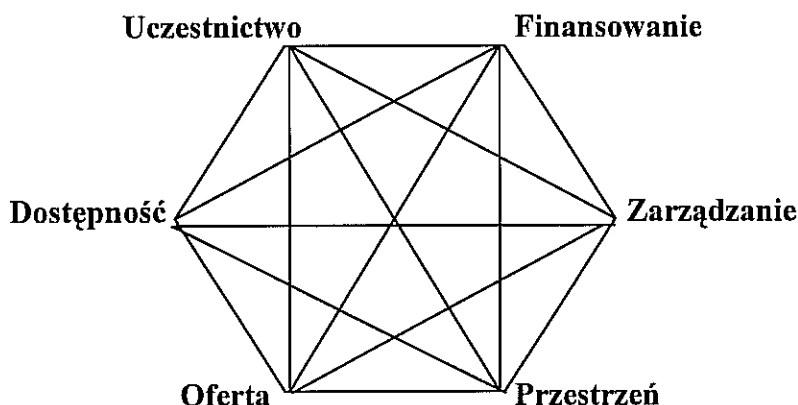

OBSZARY OPERACYJNE

Dla osiągnięcia tak ambitnych celów przyjmujemy **sześć współzależnych OBSZARÓW OPERACYJNYCH** rozwoju kultury:

1. Przestrzeń
2. Uczestnictwo
3. Oferta
4. Dostępność
5. Zarządzanie
6. Finansowanie

Składają się one na sześciokąt ilustrujący wzajemną współzależność obszarów operacyjnych

1. Przestrzeń dla kultury

Tworzenie miejsc dla kultury pojmujemy zarówno jako przestrzeń dla aktywności kulturalnych jak i walory kulturowe przestrzeni miasta, znaczenia trwale zapisane w tej przestrzeni. Uznajemy jednocześnie, że walorami uniwersalnymi tej przestrzeni powinny być: estetyka, bezpieczeństwo publiczne, czystość i użyteczność.

Cele operacyjne wyznaczone w tym obszarze to:

- 1.1. poprawa warunków lokalowych i jakości przestrzeni dla instytucji kultury
- 1.2. rozwój jakościowy historycznej części Lublina
- 1.3. poprawa integralności wizualnej miasta i jego krajobrazu kulturowego
- 1.4. wprowadzanie sztuki w przestrzeń publiczną miasta
- 1.5. tworzenie warunków do rekreacji i aktywności plenerowej
- 1.6. poprawa jakości przestrzennej miejsc „pierwszego kontaktu” z Lublinem
- 1.7. tworzenie kultury dialogu wokół kształtowania przestrzeni

Przykładowe działania w tym obszarze operacyjnym:

- zakończenie renowacji Teatru Starego, klasztoru powiżytkowskiego i innych planowanych inwestycji miejskich dla kultury w 2011 i 2012 roku

- wsparcie inwestycyjne i programowe dla zakończenia budowy Centrum Spotkania Kultur oraz należytego wykorzystania jego przestrzeni
- poprawa wyglądu Starego Miasta i okolic (wraz z Placem Zamkowym) jako przestrzeni dla większości wydarzeń kulturalnych - uporządkowanie reklam i szyldów, remonty elewacji, wzbogacenie wyposażenia przestrzeni publicznych o ławki, toalety, przystanki MPK

2. Uczestnictwo w kulturze

Uczestnictwo w kulturze rozumiemy jako budowanie potrzeb i umiejętności kontaktów z kulturą o możliwie najszerszym zasięgu, z włączaniem osób i środowisk zagrożonych wykluczeniem, oraz wzmacnianie kompetencji twórców i animatorów kultury.

Cele operacyjne wyznaczone w tym obszarze to:

- 2.1 formowanie nawyków uczestnictwa w kulturze
- 2.2 rozwój edukacji kulturalnej
- 2.3 włączanie do aktywności kulturalnej osób i środowisk zagrożonych wykluczeniem
- 2.4 wspieranie osób utalentowanych na drodze do kariery artystycznej
- 2.5 doskonalenie kompetencji w obszarze kultury
- 2.6 promocja aktywnego trybu życia i udziału w kulturze
- 2.7 rozwój wolontariatu

Przykładowe działania w tym obszarze operacyjnym:

- program edukacji dla uczestnictwa w kulturze w szkołach
- wspieranie osiedlowych domów kultury jako ośrodków edukacji dla kultury
- realizacja programu "green connection" jako osadzonych lokalnie projektów społecznych promujących uczestnictwo w kulturze w lokalnych społecznościach

3. Oferta kulturalna

Opisana tematycznie przez przyjęte osie programowe wymaga jednocześnie dostosowania do potrzeb i upodobań uczestników, ich trybu życia i możliwości. Lublin powinien starać się zaznaczyć swoją obecność we wrocławskich obchodach ESK 2016, korzystając z własnego, społecznie wygenerowanego programu. Specyfiką oferty kulturalnej Lublina jest koncepcja „kultury szerokiej”, wypracowanej w ramach starań o tytuł ESK, dzięki szerokiemu udziałowi społecznemu. Z racji jubileuszu 700 lecia aktu lokacji miasta oraz 100 lecia odzyskania niepodległości – oferta ta będzie także odpowiednio wzbogacona w latach 2017 i 2018.

Cele operacyjne wyznaczone w tym obszarze to:

- 3.1 optymalizacja oferty własnej lubelskich instytucji kultury
- 3.2 poszerzanie i doskonalenie oferty lokalnych domów i ośrodków kultury
- 3.3 rozszerzanie oferty „importowanej” z ośrodków spoza Lublina
- 3.4 rozwijanie oferty „mimowolnych” kontaktów ze sztuką
- 3.5 poszerzanie i doskonalenie oferty rekreacyjnej i sportowej

- 3.6 rozwijanie oferty plenerowej
- 3.7 budowanie oferty dla cudzoziemców

Przykładowe działania w tym obszarze operacyjnym:

- budowanie renomy miejskich instytucji kultury
- tworzenie oferty aktywności plenerowych z udziałem szkół i osiedlowych domów kultury
- rozwijanie oferty dla grup defaworyzowanych we wszystkich "lokalnych" instytucjach kultury i w szkołach

4. Dostępność kultury

Oznacza tworzenie warunków korzystnych dla udziału w kulturze zarówno w czasie jak i w przestrzeni, także poprzez rozwiązania organizacyjne.

Cele operacyjne wyznaczone w tym obszarze to:

- 4.1. rozwijanie sieci placówek kulturalnych „pierwszego kontaktu”
- 4.2. budowanie systemu promocji kultury
- 4.3. zapewnianie opieki nad dziećmi w placówkach kultury
- 4.4. wsparcie uczestnictwa w kulturze dla osób niezamożnych, starszych i rodzin wielodzietnych
- 4.5. rozwijanie systemu informacji turystycznej
- 4.6. likwidowanie barier architektonicznych
- 4.7. ułatwianie dostępu do kultury lubelskiej osobom i grupom spoza miasta

Przykładowe działania w tym obszarze operacyjnym:

- przygotowanie spójnego systemu promocji kultury w Lublinie
- program wspierania obecności sztuki w przestrzeniach publicznych
- realizacja programu wsparcia rodzin wielodzietnych Karta „Plus Trzy”

5. Zarządzanie kulturą

Dotychczasowe struktury zarządzania, ustanowione dla znacznie skromniejszej aktywności kulturalnej, dokonały w ostatnich latach wzmoczonego wysiłku, obsługując znacznie zwiększony zakres zadań. Aby zapewnić realizację celów programowych i operacyjnych, konieczne jest wprowadzenie sprawniejszych metod zarządzania kulturą, dostosowaną do obsługi znacznie większej liczby operatorów kultury i jej uczestników. Oznacza to także konieczność uproszczenia procedur związanych z organizowaniem aktywności kulturalnej przez te podmioty. Jawność i transparentność zarządzania są standardami koniecznymi dla uspołecznienia uczestnictwa w kulturze i rozwoju postaw obywatelskich.

Cele operacyjne wyznaczone w tym obszarze to:

- 5.1 wdrożenie kompleksowe monitorowanie i ocena zjawisk kulturalnych
- 5.2 partycypacyjny charakter zarządzania kulturą
- 5.3 koordynacja działań zarządczych Miasta i Województwa

- 5.4 rozwój lubelskiej oferty kulturalnej
- 5.5 wdrażanie miejskiej polityki kulturalnej
- 5.6 usprawnienie zarządzania miejskimi instytucjami kultury
- 5.7 wspomaganie organizacji pozarządowych
- 5.8 wsparcie dla innych podmiotów podejmujących zadania i projekty kulturalne

Przykładowe działania w tym obszarze operacyjnym:

- powołanie Lubelskiego Obserwatorium Kultury jako ośrodka badawczo-studialnego monitorującego życie kulturalne Lublina i Lubelszczyzny oraz skutki jego oddziaływania na inne sfery życia
- powołanie Rady Kultury jako ciała doradczo-oceniającego działającego przy Prezydencie Miasta
- uczestnictwo Miasta Lublin i miejskich instytucji kultury w międzynarodowych sieciach tematycznych (kultura, zrównoważony rozwój, ekologia, dziedzictwo, rozwój nauki itp.)

6. Finansowanie kultury

Przez dziesięciolecia traktowane jako wyłączna powinność sektora publicznego, a w ramach niego stanowiło jedno z mniej ważnych zadań. Dopiero koncepcja zrównoważonego rozwoju oraz postindustrialne wizje cywilizacji zwróciły uwagę na znaczenie kultury jako czynnika stymulującego rozwój gospodarczy i innowacyjność. Aspiracje do tytułu ESK 2016 pozwoliły znacząco zwiększyć wydatki Miasta na kulturę i już przyniosły korzystne zmiany w ocenie atrakcyjności Lublina. Dlatego ten trend powinien zostać utrzymany, choćby z uwagi na godne uczczenie 700 lecia aktu lokacji miasta. Konieczne jest jednak udoskonalenie zasad finansowania kultury, zgodnie z wymogami i standardami współczesności.

Cele operacyjne wyznaczone w tym obszarze to:

- 6.1 ustalenie paritetu wydatków na kulturę w budżecie Miasta
- 6.2 przygotowania wieloletnich planów finansowania miejskich instytucji kultury
- 6.3 wzrost nakładów finansowych na wsparcie projektów organizacji pozarządowych
- 6.4 wdrażanie budżetów zadaniowych
- 6.5 wdrażanie systemu rozliczeń on-line
- 6.6 zwiększanie wpływów miejskich instytucji kultury
  - pozyskiwanie dotacji spoza budżetu miasta
  - rozwój sponsoringu prywatnego
  - generowanie wpływów z działalności towarzyszącej

Przykładowe działania w tym obszarze operacyjnym:

- współpraca z biznesem w celu promowania uczestnictwa we wspieraniu kultury
- rozwój sponsoringu
- wdrożenie generatora wniosków on-line dla organizacji pozarządowych korzystających z funduszy miejskich

WDRAŻANIE STRATEGII

Strategia Rozwoju Kultury, nad którą prace będą trwały w najbliższym czasie zakłada, że jej **integralnym uzupełnieniem** w obszarach współzależnych będą następujące regulacje i ustalenia programowe i strategiczne:

- Strategia Rozwoju Lublina Lublin 2020
- Plan zintegrowanego zarządzania dziedzictwem kulturowym Lublina, opracowywany w ramach projektu HerO (URBACT II)
- Wieloletni Plan Inwestycyjny Miasta Lublin na lata 2008-2015
- Studium uwarunkowań i kierunków rozwoju Miasta Lublin, opracowywany przez Wydział Planowania UML
- Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, zwłaszcza te, które zostaną opracowane dla obszarów wchodzących w skład centrum Lublina (wraz z Podzamczem i rejonem dworca kolejowego), przygotowywane przez Wydział Planowania UML
- Program Rewitalizacji dla Lublina (w wersji przyjętej przez Radę Miasta Lublin w 2008 roku z późniejszymi modyfikacjami)
- Program współpracy Miasta Lublin z organizacjami pozarządowymi
- Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego i Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013 oraz na kolejny okres programowania (2014-2020)
- Programy MKiDN dotyczące wsparcia dla działalności kulturalnej
- Programy rozwoju lokalnego tworzone przez Rady Dzielnic

DALSZE PRACE

W toku dalszych prac nad założeniami strategii rozwoju kultury i powstaniem Strategii Rozwoju Kultury – Lublin 2020 planujemy przeprowadzenie dwuetapowych konsultacji społecznych:

Etap 1 (do końca 2011)

Na spotkaniach Komisji Kultury i Ochrony Zabytków Rady Miasta, wśród dyrektorów miejskich instytucji kultury, na forach internetowych SPOKO i Enter 2016 i na spotkaniach przedstawicieli lubelskiego życia kulturalnego dokonana zostanie ocena przedstawionej wyżej propozycji założeń, uzupełnienie listy celów i zadań oraz ich ocena wg kryteriów „ważne/pilne”, prowadząca do opracowania ostatecznego układu priorytetów i programu działań. Na tej podstawie zostanie opracowana **wersja robocza strategii**, uwzględniająca stanowisko szerokiego środowiska kulturotwórczego Lublina.

Etap 2 (początek 2012)

Wersja robocza strategii zostanie przedłożona ocenie szerokiej opinii publicznej na otwartej konferencji oraz na interaktywnej platformie internetowej. Wyniki tych konsultacji, ocenione we współpracy z Komisją Kultury i Ochrony Zabytków Rady Miasta Lublin, posłużą do opracowania **ostatecznej wersji strategii**.

Strategia Rozwoju Kultury Lublin 2020 zostanie przedłożona do akceptacji przez Radę Miasta Lublin w 2012 roku tak, aby po jej uchwaleniu odpowiednie fragmenty mogły mieć wpływ na

odnośne zapisy w uchwale budżetowej Miasta Lublin na 2013 rok i w latach następnych oraz umożliwiły wprowadzenia konkretnych zmian od 2013 roku.

Realizacja strategii będzie monitorowana i na podstawie wyników monitoringu będzie rokrocznie weryfikowana.

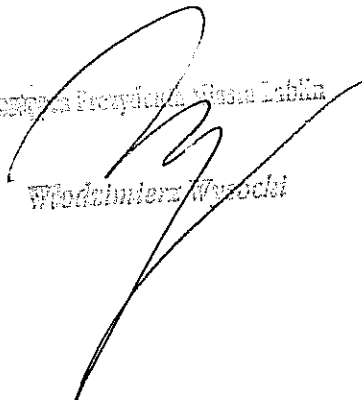
MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

Informacja powstała w oparciu o następujące dokumenty:

- „Pierwsza aplikacja konkursowa Lublin 2016 – Europejska Stolica Kultury – Kandydat”
- „Finałowa aplikacja konkursowa Lublin 2016 – Europejska Stolica Kultury – Kandydat”
- „Założenia Strategii Rozwoju Kultury Lublin 2020” przygotowane przez zespół pod kierunkiem Ewy Kipy i Marcina Skrzypka
- „Lublin, centrum *nowej kultury*” autorstwa Krzysztofa Czyżewskiego
- „Zarządzanie kulturą w Lublinie” przygotowany przez Dragana Klaića
- „Festiwal i organizacje kulturalne Lublina” przygotowany przez Rose Fenton
- inne raporty i opracowania przygotowane w trakcie prac nad aplikacjami konkursowymi Lublin 2016
- „Konsumpcja kultury w Lublinie” przygotowany przez Instytut Socjologii UMCS
- „Badanie Wizerunku Lublina wśród mieszkańców miasta” przygotowany przez firmę badawczą ARC Rynek i Opinia

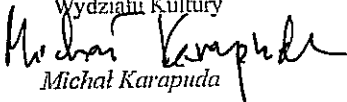
A także dokumenty dotyczące kultury w Polsce i Europie, m.in.:

- „Wydatki na kulturę w 2010 r.” przygotowany przez Ośrodek Statystyki Kultury Głównego Urzędu Statystycznego
- „Kierunki zmian polityki kulturalnej miast” przygotowany na potrzeby Związku Miast Polskich przez System Analiz Samorządowych
- „Raport PwC o wielkich miastach” przygotowany przez PricewaterhouseCoopers
- Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego
- Badania Obserwatorium Kultury Narodowego Centrum Kultury
- Raporty prasowe „Coulturalne Miasta. Europejska Stolica Kultury 2016” przygotowane przez Press-Service
- „DNA MIASTA: DIAGNOZA. Uspolecznianie procesu przygotowań aplikacji konkursowych w konkursie o tytuł Europejskiej Stolicy Kultury 2016.” przygotowanym przez zespół Fundacji Res Publica
- Inne materiały związane z opisem kultury w Polsce z uwzględnieniem Lublina

Zastępca Prezydenta Miasta Lublin

Włodzisław Wysocki

ZASTĘPCA DYREKTORA

Wydziału Kultury

Michał Karapuda